

ДВНЗ
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Препринт серії № UABS/CP/2014/007

Неваленна І.С.
Студентка групи МП-21

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ПРАВОВІДНОСИН
НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. У банківській системі України, як і в будь-якій іншій у світі постійно присутня певна кількість установ, результати діяльності яких не відповідають бажаним показникам, та несуть за собою негативні наслідки для ринку та економіки країни в цілому. Такий вплив спонукає проводити наукові дослідження причин банківської кризи, правового регулювання їх попередження та наслідків. Існування окремих органів та спеціалізованих установ для нагляду за такими процесами, які діють у межах спеціальних повноважень та на підставі особливих нормативно-правових актів забезпечує банківську систему можливістю вчасно реагувати на появу проблемних установ та з найменшими втратами виводити їх із ринку. Активну участь у таких відносинах беруть не лише банки з визначеними ознаками діяльності та регулятори, а й окремі спеціалізовані установи та кредитори банків. В юридичній науці України такі відносини називають правовідносинами неплатоспроможності банків, а правовий статус їх суб'єктів, зокрема, не має достатнього правового регулювання та ґрунтовного дослідження серед науковців.

Актуальність обраної теми. На сьогодні, правовідносини неплатоспроможності банків, у зв'язку з новою редакцією Закону України «Про банки і банківську діяльність», набранням чинності Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку, набули якісно нового змісту. Зміни відобразилися як в процедурах тимчасової адміністрації та ліквідації банків, які зараз об'єднуються однією метою – виведення неплатоспроможного банку з ринку, так і в правовому статусі суб'єктів відносин неплатоспроможності.

Незважаючи на ряд нових нормативно-правових актів, окремі сегменти відносин залишаються недостатньо врегульованими. Виведення деяких неплатоспроможних банків в Україні проводиться за новими процедурами, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб здійснює свої повноваження з тимчасової адміністрації та ліквідації банків, взаємодіючи з Національним банком України на якісно новому рівні. Правовий статус Національного банку України у правовідносинах неплатоспроможності банків набув нових особливостей, певні зміни відбулися і в правах та обов'язках інших суб'єктів та безпосередніх учасників виведення неплатоспроможного банку з ринку, тому дослідження в цьому напрямку, за названих умов, набувають надзвичайної актуальності та доцільності.

Темою дипломної роботи обрано правовий статус суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків, адже основна частина змін в законодавстві стосувалася саме прав і обов'язків Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та інших суб'єктів, за участі яких здійснюється виведення неплатоспроможного банку з ринку. Дослідження обраної теми дозволить також окреслити суть та ознаки категорій проблемного та неплатоспроможного, перехідного банків, діяльність яких відбувається при спеціальному правовому режимі, метою якого є виведення неплатоспроможного банку з ринку.

Стан нормативного регулювання. На сьогодні нормативно-правове регулювання відносин неплатоспроможності банків взагалі та правового статусу їх суб'єктів зокрема представлено Конституцією України, Законом України «Про Національний банк України», Законом України «Про банки і банківську діяльність», Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», Положенням про виведення неплатоспроможного банку з ринку, Положенням про порядок відбору страховиків та порядок відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок професійної помилки посадової особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та іншими нормативно-правовими актами.

Ступінь розробленості теми. В юридичній науці недостатньо уваги приділяється дослідженню правовідносин неплатоспроможності банків. Лише окремі праці деяких науковців є ґрунтовними дослідженнями даного питання. Зокрема Ю.Г. Собчук та В.Д. Чернадчук у своїх працях розкривають питання формування, розвитку інституту неплатоспроможності банків в Україні, розглядають ознаки законодавства про неплатоспроможність та правовий статус окремих суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків. Крім комплексного дослідження правового регулювання неплатоспроможності банків, наукові праці В.Д. Чернадчука спрямовані, зокрема, на норми-дефініції, закріплені в законодавстві про неплатоспроможність банків.

Наукові дослідження правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків окремого розвитку не мають, а зосереджені в напрямку вивчення банківських правовідносин в цілому. Так, правовий статус Національного банку України розкрито в працях В.Л. Кротюка, О.П. Орлюк, В.С. Стельмаха. Загальні питання суб'єктного складу відносин неплатоспроможності банків, а також види та правовий статус банків у правовідносинах неплатоспроможності досліджувала у своїх роботах Ю.Г. Собчук.

Порівняльно-правові дослідження правового регулювання відносин неплатоспроможності банків зосереджені в доробках В.В. Степанова, О.М. Лобач, Ю.Г. Собчук, Дж. Капріо.

Науковим підґрунтям для написання дипломної роботи виступили також праці таких науковців як Р.Г. Афанасьєв, О.М. Бірюков, А.А. Бутирський, С.В. Виноградов, А. Дзера, В.В. Джунь, О.М. Лобач, М.О. Куделя, С. Козьменко, І. Школьник, І.В. Серветник, Л.С. Сміян, В.М. Суторміна, М.В. Телюкіна та інші.

Метою дослідження є визначення та характеристика особливостей правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків та вироблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання прав та обов'язків, відповідальності кожного суб'єкта, задіяного під час виведення неплатоспроможного банку з ринку відповідно до законодавства України.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження було поставлено наступні **завдання**:

- проаналізувати поняття та ознаки неплатоспроможності банків, розкрити основні історичні аспекти розвитку законодавства про неплатоспроможність;
- охарактеризувати правовідносини неплатоспроможності банків, визначити особливості суб'єктного складу цих відносин;
- розкрити особливості змісту та структури правовідносин неплатоспроможності банків;
- дослідити та виявити особливості правового статусу Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, банків, кредиторів банку в правовідносинах неплатоспроможності банків;
- виявити недоліки та неточності правового регулювання правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків;
- проаналізувати зарубіжний досвід законодавчого регулювання виведення неплатоспроможного банку з ринку, визначити напрямки вдосконалення чинного законодавства щодо виведення неплатоспроможного банку з ринку та запропоновано варіанти уточнення окремих правових норм щодо правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків;
- дослідити стан охорони праці та систему забезпечення безпеки надзвичайних ситуацій на досліджуваному об'єкті (підприємство-кредитор неплатоспроможного банку).

Об'єктом дипломної роботи є правовідносини неплатоспроможності банків – врегульовані нормами банківського та інших галузей права суспільні відносини, учасники яких, маючи взаємні права та обов'язки, реалізують приписи правових норм з приводу виведення неплатоспроможного банку з ринку.

Предметом дослідження в роботі виступають правові норми, що регламентують правовий статус суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків. При дослідженні правового статусу було акцентовано увагу на особливостях прав та обов'язків, повноважень, якими суб'єкти та безпосередні учасники банківських відносин неплатоспроможності наділені при виведенні неплатоспроможного банку з ринку, відповідальності цих суб'єктів, а також на уточненні деяких категорій законодавства.

При написанні дипломної роботи були використані **методи** абстрагування, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, класифікації, типології та узагальнення – для вивчення, характеристики банківських відносин неплатоспроможності, правового статусу їх суб'єктів, порівняльно-правовий метод – при розробці пропозицій щодо вдосконалення стану правового регулювання повноважень та відповідальності суб'єктів банківських відносин неплатоспроможності, при здійсненні порівняння з нормативно-правовим регулюванням відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом – щодо юридичних осіб небанківських установ. Формально-логічний метод – для визначення основних понять юридичних конструкцій.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що аналіз нормативно-правових актів та наукових юридичних джерел дозволить визначити суб'єктний склад правовідносин неплатоспроможності банків, визначити особливості правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків. Результати наукового дослідження дадуть можливість виявити прогалини та неточності в правовому регулюванні як відносин неплатоспроможності взагалі, так і в нормах, що регламентують правовий статус суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків зокрема, а також запропонувати напрямки вдосконалення законодавства, яким врегульовується інститут неплатоспроможності банків.

Апробація результатів дослідження. Окремі напрямки досліджень обраної теми були представлені на наукових конференціях. Зокрема, такі:

- Доповідь «Теоретико-прикладні аспекти застосування процедури ліквідації банку» на XVI студентській науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє» (14 березня 2013 року), роботу опубліковано та відзначено дипломом I ступеня.

- Результати дослідження правового статусу уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб було апробовано в тезах доповіді на Міжнародній науково-практичній конференції «Право і держава сучасної України: проблеми розвитку та взаємодії» в м. Київ, 08-09 листопада 2013 р.

- Тези доповіді на тему: «Відповідальність уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб» на Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної юриспруденції – від теорії до практики» в м. Київ, 18 грудня 2013р. Публікація роботи здійснена в збірнику за матеріалами конференції.

Обсяг і структура дипломної роботи обумовлені визначеною метою та окремими завданнями наукового дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, які поєднують дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (всього 97 найменувань на 11 сторінках). Дипломна робота містить чотири додатки. Загальний обсяг дипломної роботи становить 127 сторінок, зокрема основного тексту – 105 сторінок, серед них таблиці та ілюстрації – на 11 сторінках).

Основний зміст роботи

У першому розділі роботи «**Загальнотеоретичні положення про правовідносини неплатоспроможності банків**» автором надана загальна характеристика інституту неплатоспроможності банків, зокрема проаналізовано поняття неплатоспроможності банків, розкрито основні аспекти історичного розвитку законодавства про неплатоспроможність в Україні, охарактеризовано сучасний стан нормативно-правового регулювання відносин неплатоспроможності в Україні, виділено основні ознаки, що свідчать про розвиток інституту неплатоспроможності банків,

визначено принципи інституту неплатоспроможності. В окремому підрозділі розкрито особливості суб'єктного складу, структури та змісту правовідносин неплатоспроможності банків, зокрема охарактеризовано види відносин неплатоспроможності банків, акцентована увага на особливостях юридичних фактів, а також на основних повноваженнях зобов'язаного та управленого суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків.

У другому розділі дипломної роботи **«Суб'єкти правовідносин неплатоспроможності банків та особливості їх правового статусу»** розглядається стан законодавчого закріплення норм, що регулюють правовий статус суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків, визначено особливості правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків. У підрозділі 2.1. «Національний банк України як суб'єкт банківських відносин неплатоспроможності» розкриваються законодавчі положення щодо функцій та повноважень Національного банку України як суб'єкта правовідносин неплатоспроможності банків, акцентується увага на зміні правового статусу Національного банку України та делегуванні основної частини повноважень при виведенні неплатоспроможного банку з ринку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Підрозділ 2.2. дипломної роботи розкриває особливості правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як суб'єкта правовідносин неплатоспроможності банків в Україні, та уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як безпосереднього учасника правовідносин неплатоспроможності банків, який діє від імені Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Автором визначено проблемні питання відповідальності уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів Фізичних осіб та вперше запропоновано визначення поняття «професійна помилка» уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. У підрозділі 2.3. «Банки у відносинах неплатоспроможності» визначено категорії банків, які є суб'єктами правовідносин неплатоспроможності банків та охарактеризовано особливості їх правового статусу. Автором уточнено поняття «перехідний банк», надано характеристику правового статусу неплатоспроможного та приймаючого банків. Правовий статус кредиторів та інших суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків охарактеризовано в підрозділі магістерської роботи 2.4. «Кредитори банку та інші суб'єкти в банківських відносинах неплатоспроможності».

У третьому розділі дипломної роботи **«Напрямки вдосконалення законодавства про неплатоспроможність банків в Україні»** надано характеристику недолікам правового-регулювання відносин неплатоспроможності в Україні, зокрема щодо підстав звернення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб до Національного банку України з пропозицією щодо ліквідації банку, розглянуто зарубіжний досвід правового регулювання відносин неплатоспроможності та розглянуто напрямку уніфікації вітчизняного законодавства про неплатоспроможність банків з аналогічними нормативними положеннями Європейського Союзу.

У четвертому розділі роботи «Охорона праці та система забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях» наведено правові та організаційні основи охорони праці на підприємстві-базі переддипломної практики, зокрема охарактеризовано основні показники діяльності системи управління охороною праці на підприємстві, проаналізовано санітарно-гігієнічні умови праці юриста на підприємстві, яке може виступати як кредитор неплатоспроможного банку, зокрема виявлено шкідливі, потенційно шкідливі фактори виробництва, наведено оцінку стану травматизму та безпеки надзвичайних ситуацій на досліджуваному об'єкті.

Висновки. Проведене дослідження правовідносин неплатоспроможності, аналіз положень правового статусу суб'єктів банківських правовідносин неплатоспроможності, дозволило виокремити особливості правового статусу суб'єктів цих відносин та визначити проблеми та напрямки вдосконалення законодавства про неплатоспроможність банків та дійти наступних висновків:

1. Неплатоспроможність банку – це визнана та закріплена у відповідному рішенні Національного банку нездатність банку своєчасно та в повному обсязі виконати законні вимоги кредиторів через відсутність коштів або зменшення розміру капіталу банку до суми, що становить менше однієї третини мінімального розміру регулятивного капіталу банку, нездатність банку виконати протягом 10 робочих днів 10 і більше відсотків своїх прострочених зобов'язань, або неспроможність привести свою діяльність до вимог законодавства після віднесення банку до категорії проблемних у визначений законодавством строк (180 днів).

Ознаками неплатоспроможності банку є: 1) неспроможність банку своєчасно виконати законні вимоги кредиторів; 2) неспроможність банку в повному обсязі виконати законні вимоги кредиторів; 3) відсутність коштів або зменшення розміру капіталу банку до суми, що становить менше однієї третини мінімального розміру регулятивного капіталу банку; 4) протягом 5 робочих днів банк не виконує 10 і більше відсотків своїх прострочених зобов'язань; 5) визнання банку неплатоспроможним здійснюється в межах адміністративної процедури (за рішенням Національного банку України; 6) банк не здійснив приведення своєї діяльності у відповідність із вимогами законодавства, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку України, після віднесення його до категорії проблемних, протягом визначеного законом строку (не пізніше 180 днів).

2. Відносини неплатоспроможності банків – це відносини, що виникають між банком-боржником, який неспроможний своєчасно і в повному обсязі виконати законні вимоги (грошові зобов'язання) з одного боку, та його кредиторами, з іншого боку, з приводу спів розмірного задоволення їх вимог у порядку черговості, визначеної Законом України «Про банки і банківську діяльність» за рахунок майна-боржника.

Правовідносини неплатоспроможності банку – це врегульовані нормами банківського та інших галузей права суспільні відносини, які є комплексною формою соціальної взаємодії, учасники яких, маючи взаємні

кореспондуючі права та обов'язки, реалізують приписи правових норм з приводу відновлення платоспроможності банку або виведення неплатоспроможного банку з ринку.

3. У результаті проведеного аналізу чинного законодавства, що регулює відносини неплатоспроможності банків, визначено суб'єктний склад правовідносин неплатоспроможності банків: Національний банк України, тимчасовий адміністратор або ліквідатор банку(Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, уповноважена особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб), банк-боржник, кредитори, інші банки-суб'єкти банківських правовідносин неплатоспроможності (перехідний, неплатоспроможний, приймаючий банк).

Важливим питанням у контексті дослідження інституційних засад функціонування Національного банку України залишається розмежування його повноважень із Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. Зокрема, на основі наукових праць було зроблено висновок про важливість законодавчих положень про те, що установи мають укладати договір про співпрацю, який визначає засади їхнього співробітництва у процесі регулювання і нагляду за діяльністю банків, застосування до них заходів впливу, інспекційних перевірок банків, здійснення заходів із виведення неплатоспроможних банків із ринку, а також: проводити оперативні наради не рідше одного разу на квартал; порушувати питання про необхідність внесення змін до нормативно правових актів один одного; здійснювати постійний взаємний обмін інформацією.

Тимчасовим адміністратором та ліквідатором у правовідносинах неплатоспроможності виступає Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації банків Фонд здійснює через призначену виконавчою дирекцією уповноважену особу Фонду. У ході наукового дослідження було з'ясовано, що уповноважена особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб виступає безпосереднім суб'єктом (учасником). банківських відносин неплатоспроможності.

У роботі було проаналізовано порядок відшкодування можливої шкоди в нормативно-правових актах Фонду з точки зору відповідальності уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, і було зроблено висновок, що такий порядок є врегульованим, але відповідальність безпосередньо уповноваженої особи Фонду при виведенні неплатоспроможного банку з ринку, за нанесення своїми діями чи бездіяльністю шкоди, не передбачена.

З приводу викладеного було запропоновано положення про те, що відповідальність уповноваженої особи Фонду має бути нормативно уточнена, зокрема, має бути передбачений порядок відсторонення такої особи від виконання повноважень від імені Фонду.

При дослідженні особливостей правового статусу банків у відносинах неплатоспроможності було взято за доцільний висновок положення про те, що банком-суб'єктом неплатоспроможності є банк, діяльність якого має відхилення від встановленої нормами банківського права моделі банківської

діяльності, що створює передумови виникнення неплатоспроможності (наприклад, проблемний банк, неплатоспроможний банк, перехідний банк). У свою чергу банк-суб'єкт правовідносин неплатоспроможності – це банк, який є реальним учасником цих правовідносин, реалізуючи надані йому суб'єктивні права та обов'язки (наприклад, неплатоспроможний банк, перехідний та приймаючий банк). Суб'єктний склад банківських правовідносин неплатоспроможності представлений також кредиторами банку. Кредиторами банку є юридичні та фізичні особи, які мають документально підтверджені вимоги до банку-боржника щодо його майнових зобов'язань. На підставі аналізу банківського законодавства за правовим статусом, та наукових точок зору, було виділено такі види кредиторів: ініціюючі, заставні, поточної заборгованості, погашеної заборгованості, реєстрові кредитори.

4. У якості напрямків вдосконалення законодавства, що регулює відносини неплатоспроможності банків, було запропоновано:

1) у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» визначити поняття перехідного банку як «тимчасовий банк, створений та ліцензований за спрощеною процедурою внаслідок виведення активів і зобов'язань неплатоспроможного банку, який передається кваліфікованому інвестору, (визнаному Фондом за результатами поданих ним документів таким, що відповідає встановленим критеріям для виведення цього неплатоспроможного банку з ринку в обраний спосіб продажу шляхом відчуження всіх або частини активів і зобов'язань) для здійснення заходів з приведення діяльності перехідного банку у відповідність до вимог чинного законодавства або здійснення приєднання (злиття) банку до існуючого платоспроможного банку»;

2) у п.2.1. Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку передбачити визначення поняття «професійна помилка уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», як «вчинення дій чи бездіяльності уповноваженої особи Фонду під час виконання нею своїх повноважень щодо виведення неплатоспроможного банку з ринку, що не відповідають положенням плану врегулювання та внаслідок яких третім особам була заподіяна майнова шкода».

3) в нормах Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку передбачити, що у разі здійснення уповноваженою особою Фонду гарантування вкладів фізичних осіб професійної помилки, вона має бути негайно відсторонена від виконання повноважень від імені Фонду, а новим рішенням Виконавчої Дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб призначена уповноважена особа з числа інших працівників;

4) у п.3.2.2 Розділу III Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку передбачити третю підставу надсилання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб Національному банку України – у разі реального перешкоджання уповноваженій особі Фонду в доступі до банку та інших об'єктів, з визначенням строків надсилання такої пропозиції та документів, які мають бути додані до такої пропозиції.

5. У якості рекомендацій з організації охорони праці та забезпечення безпеки надзвичайних ситуацій підприємству-об'єкту дослідження було запропоновано змінити місце розташування копіювального апарату з вузького коридору до більш провітрюваного приміщення, оновити інструкції з охорони праці, ряд Положень та наказів, що викладені не державною мовою та затверджені без погодження необхідних посадових осіб та органів державної влади. Була надана допомога при розробленні Положень з питань ОПБНС, котрі не запроваджені на підприємстві. Проконтрольовано виготовлення карток небезпеки устаткування на обладнання, що використовується достатньо довгий час.

Список опублікованих праць:

1. Неваленна І.С. Відповідальність уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. / І.С. Неваленна // Актуальні питання сучасної юриспруденції - від теорії до практики. Збірник матеріалів Міжнародної науково – практичної конференції (м. Київ, Україна, 18 грудня 2013р.). Юриспруденція. – Центр Науково – Практичних Студій, ELSA Ukraine (The European Law Students' Association), 2013. – С.53-56.

2. Неваленна І.С. До питання правового статусу уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. / І.С. Неваленна // «Право і держава сучасної України: проблеми розвитку та взаємодії»: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2013 р. – К.: Центр правових наукових досліджень, 2013. – С.42-46.

3. Неваленна І.С. Теоретико-прикладні аспекти застосування процедури ліквідації банку // Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє [Текст]: Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи НБУ. – Спеціальний випуск: за матеріалами XVI всеукраїнської науково-практичної конференції студентів «Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє» (14 березня 2014 р.). – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – С.713-717.

АНОТАЦІЯ

Неваленна І.С. Правовий статус суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків в Україні. Дипломна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 8.03040101 – Правознавство. – Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми, 2014.

У роботі досліджено правовий статус суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків в Україні. Надано характеристику інституту неплатоспроможності банків, проаналізовано поняття неплатоспроможності

банку, розкрито структуру і зміст правовідносин неплатоспроможності банків, визначено суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків та визначено особливості їх правового статусу. Автором уточнено законодавче визначення перехідного банку, вперше визначено поняття «професійна помилка уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», надано пропозиції щодо вдосконалення положень законодавства щодо правового статусу суб'єктів правовідносин неплатоспроможності банків.

Ключові слова: правовідносини неплатоспроможності банків, правовий статус, суб'єкти правовідносин неплатоспроможності банку, перехідний банк, професійна помилка, уповноважена особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

ABSTRACT

Iryna Nevalenna. Legal status of the subjects of legal insolvency of banks in Ukraine. Thesis on education and qualification of Master specialty 8.03040101 – Jurisprudence. – State Higher Educational Institution «Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine» Sumy, 2014.

In this work, the legal status of subjects of legal insolvency of banks in Ukraine. The characteristic institution of insolvency of banks, the notion of insolvency of the bank, revealed the structure and content of legal insolvency of banks designated by the insolvency of banks and legal peculiarities of their legal status. The author clarifies the legal definition of the transition of the bank for the first time defined the term «professional error of the authorized person of the Fund Entities», provided suggestions for improvement of legislation concerning the legal status of the subjects of legal insolvency of banks.

Keywords: legal insolvency of banks, legal status, legal entities insolvency of the bank, Bank of transition, professional error, Agent of the Fund Deposit Guarantee.

АННОТАЦИЯ

Неваленная И.С. Правовой статус субъектов правоотношений неплатежеспособности банков в Украине. Дипломная работа на получение образовательно-квалификационного уровня «магистр» по специальности 8.03040101 – Правоведение. – Государственное высшее учебное заведение «Украинская академия банковского дела Национального банка Украины», г. Сумы, 2014.

В работе исследован правовой статус субъектов правоотношений неплатежеспособности банков в Украине. В частности, в работе приведена общая характеристика института неплатежеспособности банков,

проанализированы понятие неплатежеспособности банков, раскрыты основные аспекты исторического развития законодательства о неплатежеспособности в Украине, охарактеризовано современное состояние нормативно-правового регулирования отношений неплатежеспособности в Украине, выделены основные признаки, свидетельствующие о развитии института неплатежеспособности банков, определены принципы института неплатежеспособности. Автором раскрыта структура и содержание правоотношений неплатежеспособности банков, определены субъекты правоотношений неплатежеспособности банков и определены особенности их правового статуса, а именно раскрыты законодательные положения относительно функций и полномочий Национального банка Украины как субъекта правоотношений неплатежеспособности банков. Акцентируется внимание на изменении правового статуса Национального банка Украины и делегировании основной части полномочий при выводе неплатежеспособного банка с рынка Фонду гарантирования вкладов физических лиц. Дипломная работа раскрывает особенности правового статуса Фонда гарантирования вкладов физических лиц, как субъекта правоотношений неплатежеспособности банков в Украине, и уполномоченного лица Фонда гарантирования вкладов физических лиц в качестве непосредственного участника правоотношений неплатежеспособности банков, который действует от имени Фонда гарантирования вкладов физических лиц.

В работе определены категории банков, которые являются субъектами правоотношений неплатежеспособности банков и охарактеризованы особенности их правового статуса. Автором уточнено понятие «переходный банк», охарактеризован правовой статус неплатежеспособного и принимающего банков. Работа также раскрывает правовой статус кредиторов и других субъектов правоотношений неплатежеспособности банков. Автором, впервые определено понятие «профессиональная ошибка уполномоченного лица Фонда гарантирования вкладов физических лиц», даны предложения по совершенствованию положений законодательства относительно правового статуса субъектов правоотношений неплатежеспособности банков.

Ключевые слова: правоотношения неплатежеспособности банков, правовой статус, субъекты правоотношений неплатежеспособности банка, неплатежеспособный банк, переходный банк, профессиональная ошибка, уполномоченное лицо Фонда гарантирования вкладов физических лиц.